

مجموعه ابوالضیا

ماسوا شایسته شدن دلی تطهیره چالش
پرتو حکمت و عرفان ایله تنویر آتش

علوم و معارفدن بحث ایدر. وهرماه عربی ابتداسیله اون بشته نثر اولنور فنون غزتمیدر.

[نسخه سی ۳ فروش

فی ۱۵ ذی الحجه سنه ۱۲۹۷

نومرو ۷]

ادبیات

کمال بکک عرفان پاشا مکتوبی

(مؤخذات ادبییه فی شاملدر)

دولتو افندم حضر تیری !

انتساب دولترندن بهره یاب اولیق شرفنه مظهر اولانلردن دکلسمده
حریت افکار اوزرینه مؤسس اولان اعتقاد طاجزانه بجه بیان حقیقت،
معارفه ویا عبودیت احتیاجلرندن وارسته اولدیغندن، آداب قدیمده
بوحرکتک کستاخلغه محمول اوله جغنی بیلکله برابر، ملاحظات آینه ک عر-
ضنه جسارتدن بردرلو کندیمی آله مدم :

برمدتدنبیری غزته لده « مجموعه عرفان پاشا » عنوانیله آثار برکزیده
داورانلرندن برمجله نشر اولندیغنی کورمکده وذات والای مشیرانه لرینک
مزیات شعر و انشا ایله اشتهار آرای کمال اولدقلرینی بیلدیکم جهتله اثر
دولترینک مطالعه سنی فوق الغایه آرزو ایدرکن کثرت مشاغل، بومقصد-
مه حائل اولدیغندن، طولانی حقیقه متأسف اولمقده ایدم؛ برآز خالی
زمان بولدیغم کبی مجموعه سنیله رینی مسارعسکارانه تدارک ایدم؛ ومشتاقانه
مطالعه یه باشلادم . نیاز عفو دولترینی مقدمه مقال ایده رک شورا سنک
بیاننه جرأت ایدرم، که ده ا دیساجدی اوقور اوقورم آثار آصفانه لرینی

شهرت شایعه فضیلت لر به مناسب بوله میه جغمد مع التأسف یقین حاصل
ایلدم؛ چونکه امور مسئله دن اولدیغی اوزره ادبیاتک اساسی حقیقتیه
موافقت اوله رق، بر اثرده اوشرط موجود اولدقجه زینتات بدیعیه و
خیالات شاعرانه ایله اقسام ادبن معدود اوله بیلسمنه امکان یوقدر .
افندمز ایسه دیاجه دوله لرنده « برمدنبرو ترك جامه حیات ایلن
ارباب مختدن اکثرینك اثرلی قدر بیلیان ویا مسلك اسلافه معارض اولان
نورسیدكان اللریته كچوب ضایع اولدیغندمی » عباره سیله زمانزده
عالم نشریاته زینت بخش اقتخار اولان و اثرلرینی خلقك نظر رغبتنه مقرون
كورمك شرفنی احراز ایلن طرز جدید ادب طرفدارلرینی قدر بیلمك
و مسلك اسلافه فضولی معارض اولمق کبی ایکی سیئه ایله اتهام بیورمش
اولمارینه نظراً تقلید اسلافدن عبارت اولان طور معهودی التزام ایتد -
کلری آکلاشیلور . اومسلك مرده پسندانده ایسه عرفان مجسم وصفنه
بحق شایان بر تحریرك بیله کوزل بر اثر میدانه کتیرمسنه امکان یوقدر؛
دولتو سامی یاشا حضر نلرینك رموز الحکمی وذات والالینك شو مجموع -
عه لری بودعوایه یقیناتدن ایکی دلیل صورتنده کوسرته بیلیر .

رموز الحکمك ك اعتنالی یازلمش بری اولان قصیده روحیه ترجمه سنه
اماله نظر بیورلسون؛ دهها برنجی عباره سنده معنا یوق! حال بوته او
مقاله شرقك اعظم حکمائی اولان وحی معقولانجه جهانك هر طرفنده
نه قدر افاضل ظهور ایتش ایسه جله سنه مرجع طوتیلان قوجه ابن سینانك
غایت مشهور و معتبر بر اثرندن مقتبس اولور . شاید خاطر نشان آصفا -
نه لری اولماق و اهد سیله بحث ابتدیکم عباره بی زبرده عرض ایدیورم .
« زربفت نگاه ذوی الابصار دن عری وحی و ادراك حقیقت و ماهیتی
عقول و افهام اولی النهایه ستیر و خنی بر ورقای علوی سریرت که »
نور نگاه ی صرمه لی قاشه تشبیه رنك آشنای ادب اولانلرجه

قبول اول نور شیاردن اولدیغی بر طرفه طورسون، کورغمز برینه نظر قاشندن صویش استعاره سنک استعمالده لطافت و ملائمت دکل حتی عقله موافقت دخی یوقدر؛ چونکه نزد دقیقه دانی داوارانه لرنده تعریفدن مستغنی اولدیغی اوزره بر جسم ایچون عربانلق نظرندن اختصای دکل بالعکس مرئی موجب اولق طبیعی بولندیغندن، کورغمز برینه لباس نظر دن صویشدر؛ دیمک مثلاً بر آدمک وفات ایتدیکنی «دوای مماتی نوش ایتدی» عبارته سیله بیان اتمک قیلندن اوله رق، هیچ بر علاقه، هیچ بر منفه سبتله بلاغت و حکمته توافقی ایتمز. هله طوبی سکر کله دن عبارت اولان «ادراک حقیقت و ماهیتی عقول و افهام اولی النهایه سیر و خفی» عبارته سنده اویج خشودن ماعدا معنادن دخی اثر یوقدر. بر شیک ماهیتی عقله مستور اوله یلیر؛ فقط ادراک فعلنک قوه فاهمه دن مخفی اولمنه دنیاسده امکان متصور میدر؟

مساعده سینه آصفانه زینته التجا ایله برابر، رازده مجموعه دولترندن بحثه اجتناسار ایده حکم؛ ظن عاجزانه مه قالیر ایسه و طنک هر حال و کمالجه امید استقبالی اولان نو ظهوران عرفیه قیمت ناشاس نظریله باقان بر ذات عالیقدرک مجموعه سی زبرده بر قاج نمونه سنی ابراده منجاسر اولدیغم خطیبات ایله مالا مال اولماق لازم کلیردی.

«یکیم اولسون ذات پاکک اولمیوبده علت نکوین؟»

خیمیت سکا وصف کریندر یا رسول الله! «بیتنی فصل موافق ادب عد ایدلم؟» فخر موجودات صل الله علیه وسلم اقدمزک مسند جلیل اولاکدن شکایتلرینی ایما ایدر الله بر اثر وار. میدر؟ یوقسه خواجه کاشانه تعلیم حکمت اتمکده قدمای ادباتک صلا. حیاتری داخلنده میدر؟

«عروج سدره به عسمرتمی وار جسم شریف کله
 سکا سلم بونه طاق بر بندر بار سول الله!»
 نه دیمک؟ معراج نبوی نردبان می محتاج ایدی؟ اثر قدرینی بیلز، نور
 سیدکان سوززوله تحفیه نزل بیوریلان بندکان دولترینک مسلاک قدمایه
 اعتراض شو بیت عالی مشیرانه لنده اولدیغی کبی بر صنعت اوغوربنه
 معنای فدا ایده کلم اعتبارنده بولند قنرندندر.
 سیدلرک، سعد الدینلرک، و آنلره مقتدا اولان و یا اقتدا ایدن بونجه
 اعظم علمانک بلاغت و اعجاز قرانی تبیین و قواعد ادبییه تعیین یولنده تد-
 وین ابتدکاری کتب متداوله میدانده طوررکن ابن هایلرک، انوریلرک،
 غیر وجهه تشبیهلرینه، صرف بلاغتیه مغایر مبالغه لرینه، تقلید اتمک المزدن
 کلیور! آرده هیچ بروجیه شبه موجود اولمق سزین طبقات افلاکی
 زربانه بکرمک ایچسون بر معجزه کبرای پیغمبری بی زرباندن حقیقی کبی
 بر حرکت عادییه حکمنه تنزیل ایدن آثاره، شعر دیه میه جکزه ادبیات اسلا-
 میه ده پیشوا من اولان شعرای عرب دخی تشبیه اعتبار ایدرلر ایش؛ فقط
 او صنعتیه اتباعاً نظم ابتدکاری سوززول عنترک:
 «وودت تقیل السیوف لانها
 لمعت کبارق ثغرک المتسم»
 بیتی کبی صحیحاً قوه مخیله نك طبیعتدن استنباط ایلدیکی بدایعدن ایش.
 دائماً تقلید ایده کلدیکم بلفاسی عجمک اعظمی ده تشبیه زیاده مائل
 ایشلر؛ لکن او یولده اختراعات میدانده کتیر دکلری اثرلر عرفینک:
 «دلم چو عشق زلیخا نشسته در خلوت
 غم چو نهمت یوسف دوبده در بازار!»
 مفردی کبی طبیعت شاعرانه نك عالم خیالدن اقتباس ایلدیکی روایعدن
 ایش.

« قبول ایتر علوقدر وشانك شین رد اصلا شفا »

دخیل در كهك غدن امیندر یار سول الله! »

بیتك ایكی مصراعنی یكدیكربنه ربط ایتمك ایچلون زنجیر می تحری
ایدهلم ۹

« نیجه محو المیز عمان احسانك كه نسبتله »

معاصی قطره مادن كیندر یار سول الله! »

سوزی، رضای جناب بنوی به نصل قرین اوله ییلبر، كه خصیصه ذات قد -
سیلری اولان رجه للعالمین صفت مبار كه سی بالكن شفاعت مرتبه سنده
اوله رق، محو عصیان منحصراً ارحم الراحمین جناب حقّه مخصوص بر
احساندر . نه وقت اراده بیوریلور ایسه ذات آصفانه لر نیجه استغاثی پك
قولای اولان مسائل شرعیه دندر، كه علیه الصلوة اقتدرمه محو عصیان
اقتداری اسناد ایتمك فقهاً و كلاماً هیچ بر قاعده به توافق ایده جك شیر -
دن دكلدر .

قصیده سخن عنوانلی منظومه دولتری نفعینك :

« سخن اولدر كه بلا واسطه طبع سلیم ،

اوله مقبول دل نادره سنجان فہیم . »

مطلعنده اولان قصیده سی میدانده ایکن ادبیات عتیقه طرفدار لی نزدنده
دخی پك قولایلقه نشرینه جرأت اولنور شیردن دكلدر؛ ظن ایدرم . میدا -
نده اولان بیک درلو نقایصندن قطع نظر، ایچنده بیتلر وار كه هیچ معناد
سی بوق! مثلاً :

« سخن اولدر كه اوله مصدر حق تعبیر

لفظ بیكانه صدور ایتمه بیدا و نهان »

نه دیمك ؟ نهانی لفظ بر سخندن نصل صدور ایدر ؟ برشی سویلمدجكه لفظ
اولوق و سویلندكدن صكره نهان قالمق ممكناتدغمیدر ۹

«نقش اولور طاق معلای سپهره بوسخن باغچه»

شوق دیداری ایدر مهر و مهی سرکردان» باغچه

بیسته لطفاً بر کره امانه نظر بیوریلورمی ؟ بوسخن طاق معلای سپهرک
زهره سینه یازیلجق ؟ کیم بازه جق ؟ سبحان الله ! فلکده قلم او طه سیمی
وار ؟ بودرلو او هامیده می افاعیل و تفاعیل موافقت ایلدیکیچون بدایعدن
عد ایدلم ده ادبیات حرمتنه و ترقی انسانیت نامنه اوله رق ، تدوین و انتشا-
رینه خدمت ایللم !

غرض مبالغه ایسه فن بدیع میدانده طور یور ؛ معلوم سامی داورا -
نه لری اولدیغی اوزره بدیعه دائر اولان کتب معتبره نک یسانه کوره
«مبالغه - مقبولدر ؛ اگر عقلاً وعاده وقوعی قابل ایسه . بوکا تبلیغ
دینیلیر .» کوپرلی فاضل احمد پاشا مرحومک وصفتده نامنی تخطر
ایده مدیکم بر شاعرك

«رسطو کبی، هر بر سوزی بر حکمت برهان،

حیدر کبی، هر حله سی بردشمنه آفت !»

مدیحه سی کبی .

مبالغه - مقبولدر ؛ اگر عقلاً ممکن و عادتاً باطل ایسه . بوکا اغراق
دینیلیر . «صبری شاکرک (*) مراد رابع وصفتده اولان :

«سنسک او اعجاز نمای ظفر ، کیم که سنی کسه دم آکارزار»

«دشمنک اولدم کورینور چشمه کندیبسی حیدر قلیچی ذوالفقار !»

قطعه سی کبی .

مبالغه - «مدخولدر ؛ اگر بر مناسب توجیه ایله اغراق درجه سینه
ارجاعی قابل اولماق اوزره عقل و عادتجه امکاندن عاقل ایسه . بوکا غلو
نامی ویریلیر .» نفعینک بر قوتاق ستایشنده اولان

(*) صبری شاکر تقی ایله معاصر بر شاعر در . دیوانی معرفت عاجز انه له الجواثب مطبوعه - سنده
یامدیرشادر . (جامع الخروف)

« طره طاق ورواقی هوسر ذات البروج،

خاك پاك آستانى بوسه جاي انس و جان »

هذیانى كې .

ایشته نظر استخفاف عالیبرنه مظهر اوله جق قدر اولسون میدانده
ناملری سویلنیلان ادبیات صحیحه طرفدارلری لسانمزده مبالغه نك مقبول
و معقول اولان حدلردن تجاوز ایدوب ده مدخول اولان غلو مرتبه سنه
واره رق، مدرکات بشریه بی اساسندن خراب ایدرجه سنه ادبیات ناعنه بر
جهان و همیاتك وجودینه میدان ویرلما سی آرزوی خالصانه سنده درلر .

* ۶ *

بوتشییه و مبالغه مسئله لری لسانمزك ادبایی بیننده موجود اولان
اختلافك الك بیوکلرندن اولدیغیچون اوخصوصهجه ایکی مثال ایله بعض
ایضاحات عرضه جسارت ایتك ایسترم :

معلوم سامیء داورانهدر که لسانمزده نظمأ نفعی ونثرأ ویسی الك
بیوك ادیب عد اولنه ككشدر ؛ حقیقت حالده دخی شیوه افاده و قدرت
تخیلجه مر حومارك جهله به رجحانی انكاره مجال یوقدر؛ حال بویه ایكن
نفعینك دیوانی آچیورز ایتداسنده :

« عقده سر رشته راز نهاندر سوزم ؛

سلك تسبیح در سبغ المغاندر سوزم . »

ییتی کوریورز که مناسبقلی مناسبتر تشبیهن تشبیه انتقال جهشیله
ساعتلرجه اتعاب افكار اولنسه مجموعندن بر معنا استخراجنه امکان کو -
ریله میور !

ویسینك اشهر آناری اولان سیرینی تبع ایلیمورز؛ صحیفه اولیسنده شو

مقدمه کوریلیمور :

« دیباجه طرازان صحایف آثاره خفی دکلدر که اول خاتم یمین

رسالت و خاتمه شرفنامه نبوت صلی الله علیه و سلم جنابك اخباری
بیاننده سر رشته تالیفه چکیلان جواهر کلمات، یعنی مجلدات کتب
مبسوطه حاوی اولدیغی نوادر معجزات و ملاحم غزوات اگر مضبوط
حافظه روات ثقه اولدیغی اوزره مجموعه دورنك اوراق لیل و نهاره
ثبت اولنسه ایدی؛ هنوز تباشیر صباح الخیر ولادئتری انوارندن بر ذره
وصف اولمندن شیرازه اوراق مؤلفاته ابریشم زرتار ایام کفایت
ایتمیدی .. »

دقت یورلسون که مبالغه ایچون آرده بتون بتون منطق غائب اولمش؛
زرا اوراق دورنك لیل و نهاره کنجایشپذیر اولمیان وقایع، کتب مبسو-
طه به صیغیش بیلک ظرفك احاطه ایده میه جکی بر شیئی مضطربك محیط
اوله بیلسنه احتمال و یرمك کبی دائرة عقلمن خارج وجهله محالاته داخلدر.
بو قدر معنا و منطقه مغایر سوزلی میدانده ایکن آثار قدمائی بعض
یرلنده مثلا كوك یوزی جان اریکنه بکره دلش اولنسه ویا بر عبارت دورنك
آخربنه درکار و دیگرینك آشکار کتیرلدیکنه باقوبده قاعده عرفان
و وجدانك ترجان مدرکات و حسیاتی اولمق لازم کلان ادبیات نوعندن
نصل عد ایده لم ؟

نصله انتخاب سامی مشیرانه لینه مظهریله تحمیسنه اعتنا یورلمش
اولان بر غزلده، که سامنیکدر؛ شو ایکی تشیهه لطفاً منصفانه دقت
اولنسون !

« خط سبزین دیدی اول طوطئی عشوه سؤالده

زمر ددن کنار آینه رخسار آلمده »

یئنده عقل ایله، وجدان ایله ملائمتدن اثر وارمیدر؟ قرمزی آینه ویا بشیل
صقال جهانك نره سنده کورلمش؛ دنیا ده می یز؟ عالم خولیا ده می یز؟ جنت
اعلا ده می یز؟

« او شهلا چشم مست، اولدقده شیرین خوابدن بیدار
شکر آلوده بادام دومغز اولدی خیالده . »

تصوری بعض آج کوزلی مکتب خواجه لرمزك جنتده محلبدن دیوار
تخیل ابتدکربنه یقین بر طبیعتسزلک دکلدر ؟

* ۷ *

بو تشبیه و مبالغه ده کی خلاف طبیعت حالردن قطع نظر ادبیات عتیقه
طرفداری اولان ذواتجه بر کله وزن و یاقافیه آلتنه کبردکن صکره معنا
احتیاجندن وارسته عداولندیغنی کوریورز! و بو حال ده - عجز و قصو -
رمزی اعترافدن خالی اولماغله برابر - بلاغته مطابق کوره میورز .
بو باده دخی بته سحیه سنیه عاطقه کاری آصفانه ریشه اغتراراً مجموعه
دولترندن برقاج مثال ایرادینه جسارت ایدرم ؟

« اول رهرو حجازه سلامت میسر ایت

حجازه عزایمه حضری رهبر ایت »

ییتنده اولان عزایم کله سی عزیمت عادیه جمعی اوله رق، بربرده استعمال
اولندیغنی بوقدر . معلوم عالی داورانه لیدر، که بوکله صیغه جمع ابله
ادا اولنجه دائما خواص معناسنه استعمال ایدیلیر . وزن ایچون ایسه
عرف و اصطلاحی تغییر ایتکه ادباً رجواز کوره میورم .
« یارب برای حق بدیهی مرتضا . »

مصراعنده اولان بدیهی لفظنک مقامه نه مناسبی وار ؟ نزد والای داورا -
نه لرنده وارسته اخطار اولدیغی اوزره بدیهی اصطلاحات قسوندن
اوله رق، تصوراتدن حرارت و مرارت و تصدیقاتدن نفی و اثباتک اجتماعده
اولان فقدان امکان کی نظر و استدلاله محتاج اولمیان معلوماته اطلاق
اولنور . ذات حضرت مرتضونک حق امامت و خلافتلری ایسه شرعاً
و عقلاً مثبت و محقق و مدلل و مصدق، و الحاصل بودرلو توصیفاتک جمله -
سنه احق اولماغله برابر، بدیهی دکلدی . حتی نبوتک دخی بدیهیاتدن اولدیغی

بر عالم طرفه شدن ادعا اول نماشدر . اگر نبوت بدیهی اولسیدی حضرت
فخر کائنات (صلی الله علیه وسلم) معجزه ابرازینه محتاج اولزلز ابدی .
تفریق حق و باطلده اولان حداست فوق العاده لری جهتیهله فاروق
عنوان جلیله مظهر اولان حضرت عمر رضی الله عنه افتدمن دیانت
جلیله لربنک اظهارنده قرقچی قلزلزیدی .

کذلک امام علی (کرم الله وجهه) افتدمنک حق امامت و خلافتلری
دخی بدیهیاندن اولسیدی جل وقعه سنده محبوبه رسول الله ایله برابر
عشره مبشره دن ایکی ذات عظیم الشان بولمزیدی ؛ حضرت زبیر
وطلحه (رضی الله عنهما) معرکینی ترک ایچون حضرت امام همام ایله
بحث و احتجاجه محتاج بولمزیدی .

کذلک عشره مبشره دن سعد بن ابی وقاص (وحب رسول الله)
اسامة بن زید (ومؤید روح القدس) حضرت حسان بن ثابت رضی الله
عنهم افتدیلرمن کبی اعظم یعت خصوصنده تردد ایتزلزیدی ؛ باعث
وقعه صفین اولان « والی مستولی شامه » لسان شریعتده « مجتهد
مخطی » دینلزدی .

محمود ثانی دوربنک مأثر ادبیه سنی زمانزه نقل ایدن اصحاب قلمک ذات
عرفانسمات مشیرانه لری دخی قدماً و فضیله اعظمندن بولندقلرینه نظراً دور
اخبرک مساک عتیقه اک یوک استادی وحتی طرز جدید ادبیاتک بعض جهتلرله
هادی ارشادی اولان عاکف پاشا نک تبصره سی البته منظور دولترلی
اولمش ؛ و برادر مادری مشیرانه لری اولدیغنی ایشیتدیکم دانش بک مرحو-
مک بعض اوصاف درایتی حائز اولدیغنه باقیلنجه مطالعده سنه بای حال
برقات دهاماله نکاه دقت بیورلمشدر صانیرم . مرحوم ایسه « بدیهی »
تعبیر اصطلاحیسنک « بدیهه » و « بداهه » کله لری کبی اشتقاقده مشترک
اولان تصریفات لغویه ایله موقع استعمالنده کی نقصان تدقیقندن طولانی

شعر و انشاده ادبیات حقیقه طرفدار لری عندننده مشاهیردن معدود اولان
پرتو پاشایی نجیبیل ایلمشدر که ما کف پاشا مرحومک بو محاکمه سی دخی
نزد سامی عرفانپناهیارنده مظهر تدقیق اولمقدن قورنیله مامق لازم کلیر
ایدی . خلاف عرف ادب کله استعمالنده طور قدیم طرفدارلرینک میبالا-
تسرافنه مجموعه دولترلرنده مشهود عاجزانه اولان « طوناز آهنین زنجیر
ایله سودا کران عشق » مصراعنی بر دلیل اتخاذ ایلسه هم حقسز بر حرکت
ایلماش اولورم؛ چونکه سودا کر سوادلی و یا سودا زده معناسنه دکل
« سود » لفظنک مرکباتسندن اوله رق، عادتاً تاجر دیمکدر . بر تاجرله
دمیر زنجیره مربوط اولق آره سنده هر نوع علاقه نك فقداننی تعریفه
احتیاج کوره م .

یتنه بو قبیلدن اوله رق

« فصل لکشمته شهره مقصود اولیم یتیم ؛

ذهاب کوی یاره نفس کچر وزادراهمدر ؟ »

یتننده « زاداره » رهبر معناسنه استعمال یورلمش ایسه ده هانکی لغت کتاب
بنه مراجعت ایلسه یك قولای تحقیق اولنه جغی وجهله « زاد » کلمه سی
قلاغوز معناسنه دکل قبا ترکیبه مرده « آزیق » دینیلان لوازم سفر یرنده
مستعملدر .

* ۸ *

ادبیات قدیمه جه بو خلاف قاعده تصرفلر بالکز بر لفظیه مختصر
قالیمور؛ فنا و تاریخاً باهر البطلان اولان بر طاقم عقاید سخیفه بی دخی
مضمون نامیه وزن و قافیه تحتسه ادخال ایدبور زده بر معرفت پامش کبی
میدانه قویورز !
مثلاً اثر خامه غرایب نمای دولتر لری اولان :
« عقل و ادرا کنی کور سیدی اکر افلاطون نیلسنا باله کلمه
شرم ایله اولمشیدی کوشه خده پنهان !

حسن تدبیرینه اولسیدی ارسطو واقف
 عصره مرصاد تحسره اولوردی نکران «
 یتارنده اولدیغی کبی که حکمای یونانین خیم نشین اولان افلاطون
 دکل دیوژندر. هله ارسطو مدت عمرنده رصد قورمدیغی کبی اکثر فنونه
 معلم اول عداولمغله برابر، یونان حکماسنه وحی کندندن اول کلان تالیس
 وفیثاغورث کبی قدمايه نسبت دخی فن هیئجه اوچنخی، بشنخی مرتبه ده
 عد اولنانلردندر.

« انما الشعر لحکمة » قول جلیلی میدانده ایکن افلاطونی کلبیون و
 آرسطیونی هیئون عدادنده کوسترن سوزله حکما و حکمة شعر دیمکده
 معذور اولان « نورستکان » بنده لینگ معارض اولمقده حقلی بولندقیرینی
 شیخه انصاف و مشرب عرفان دولتری پک قولای تصدیق ایدر اعتقادنده
 بولندیغم ایچون بو قدر تصدیعات کستاخانه به جرأت ایدیورم .

* ۹ *

شعرا مزنك وزن وقافیه اویونجه معقولات و حکمیاتده دخی کیف مایشاء
 تصرف ایدرک، استدلکری کبی برطالم ایجادینه قالدیشه کلدکری لسانمژده
 ادبیاتک روح اصلبسی اولق لازم کلان حکمتدن بتون بتون آریله رق،
 خرسیتان موتالری کبی کوزل کیمش برجنازه حکمنده قالمسنه سبب اولبور .
 مثلا افندمزنك :

« قابلیت ايله مشروطدر انسانیت
 کرچه ناقابل اولاندر دخی انسان کبیدر . »
 یتنده اولدیغی کبی که قابلیت سوق کلام و مقتضای مقامه کوره درایت
 معناسنه استعمال اولمش؛ و بناء علیه درایتدن مخروم رادیلان ابنای جنسمز
 تحکماً عالم انسانیتدن طرد ایدله رک، منطوق تعریفاتی بيله خلاف معقول
 کوسترمک استغنیلشدرد !

شمدی بو بیتک غلو مطلقنی عربک :

« اقیل علی النفس واستکمل محاسنها

وانت بالنفس لابلجسم انسان » (۱)

بیتنده مزوز حقیقته قیاس ایدن بر صاحب تمیز ادبائیزک نقایصندن
فصل شکایت ایتز ؟ بیتلرک ایکسی ده تریه نفسه مشوق اولق ایچون
سویلمش ؛ شوقدر وارکه ایکنجیسی نفس ناطقهیه ال بیوک بر فائده ابراز
ایدیور ؛ اولکیسی ایسه منطقدن ال بیوک بر فاعده افراز ایلور !

* ۱۰ *

ادبیاتک حقیقتنی ادراک خصوصنجه کرچکدن « نورستان » وصفنه
لایق اولان طایق آثار قدماجه ال بیوک ماده منازعه لری اولان مسئلهنی
خاتمه به تعلیق ایدهرک ، بر قایق کله ایله تصدیع سردولتیرینه جسارت ایلدم .
بزر بندکانیزک ذهمنزه فوق الغایه تردد ویرن شیلردن بری ده مثلا
ذات والای شیرانه لریک سکر بیتلی بر نارنجده وغایت واسع برزمینده
« قید تارنجدهیم قافیه نظم ضیق »

مصراعنده اولدیغی کبی اوفاجق بر قافیه ایچون عظمتلی بر خلاف اختیار
اولنه کلدیکندن قطع نظر ، قدما و تابعلریک آثار منظومه و منسوره لنده
وزن و قافیه حتی الفاظ و ترکیبانه پک چوق شایان نظر یزل کوردیکیز .
در : مثلا سامینک « کوهر خونین داغ وار ایسه کایسدر کوکل »

مصراعنده وزن یوق ! افندمزک :

« فروندر تاب حسنی درت قات وقت شباندن » مصراعنده ده وزن او-
لمدیغی کبی .
ابن کالک :

« هر ایستدیکم کاره الم برکز ایزیدی ؛ « ای باب ، دعا قع بیه
دنیا ده کشتی کلدیکم باری دیکدی . »

(۱) امام ماور دیشکدر .

پیتنده قافیه مفقود. افندم زك تخمیس و «تغزیلارنده» قافیه دن هیچ اثر
کوریه مدیخی کی .

مترجم قاموس سیر حلبی ترجمه سنده و عاکف پاشا تبصره سنده تطمین
لفظنی قوللا تملش . او سوز ایسه قاعده عربی دکل . منشآت سینه زینک
برنجی تذکره سنده کوردیکم «زاییده» کله سی زاده معناسنه اولمق شر-
طیله فارسیده مستعمل اولمدیغی کی .

نفعی «جهان حیران قالور آثار لطف حق تعالی یه» مصراعنده
حق تعالی ترکیبیه لطف کله سنی اضافت ایتمش حال بو که حق تعالی
مفردات جهتیله عربی ایسده ترکیب اعتباریه ترکیبیه در ترکیبیه ایسه
عربی ویا فارسی بر لفظک اضافت فارسیه ایله اضافتنه جواز اولمدیغی
معلوم عالی وزیرانه لیدر منشآت سینه زینک ایکنجی تذکره سنده مشهود
چا کرانه اولان «حیوة جدیده» ترکیبی عربی ایکن نشوه جاویده قافیه
یاقم ایچون حیسات جدید یازمق فصاحت لسان عثمانیه قطعاً جائز
اولمیه جنی کی .

* ۱۱ *

تصدیعه بو قدر اصرار بتون بتون خلاف ادب ایسده نتیجه
ایتمدن استطراد یوللو بر قاج کله ده ایراندن بر درلو کنیدی آله
میورم . بو جسامتم ایسه مجموعه دولترینک مقدمه سنده قولکرک و اخوان
افکارم اولان سائر نورستکان بنده زینک مظهر اولدیغیم استحقار دن
نشأت ابتدیکچون عذر قبول ایتز بر قیاحت دکلدر صانیرم . معلوم سامی
مشیرانه زی اولدیغی اوزره «هرکه زحی خورد البته فغانی دارد» .

بندکان دولتری رشديه و مدارس سایه سنده بر درجه به قدر لسان
عرب وقواعد ادب ایله اوغراشدق . بعضیلرمن بر درجه به قدر اورویا
لسان وادیاتیه دخی اشتغال ایتدک خلاصه الخلاصه اوله رق کوزل یازمق
کوزل دوشونمکدن و شعر ایسه وجدانک حیسات خفیه سنده بر لسان دیگر

ویرمکدن عبارت اولدیغنی او کړندک. مثلاً بالکریجه «احراز و امتیاز» کله زینی
و یا «نخبهٔ آمال و مقصد مافی البال» ترکیب زینی قافیہ یا معنی ایچون بازیلان
شیلره حکیم ویرمیورزده سوز اولنجه دولابده کی (۱) «انسان هر بیلد-
یکنی آباغنک آلتنه آلسه باشی کوکه ابرو.» بولنده اولسون وینه مثلاً
اوقچی زاده ایلہ (یای) کله لوندن بر جناس چیمقارمق ایچون تنظیم
اولمش بیتلری بر بازیجه افکار و یا چوجوق او یونجای صورتده کور-
یورزده شعر سوبیلنله جکسه صاری زیبک

«الله دیدم بیتاغنه طیباندیم؛ بن سنکچون آل قانلره بولاندیم.» بیت ویا
هیچ اولمز ایسه روحینک

«دردک کیمه آکسهک سکا بر حکمتی وارد بر

اولدیردی بزی اه بیلغزی بو حکمت!»

«ناچار چکر خلق بو مختلری یوقسه

آدم قاره طاغ اولسه کتیرمز بوکا طاقت!»

بیتلری بولنده سوبیلنک لازم کلیر اعتقادنده بولنیورز. بو اعتقادی ایسه
تمامیله موافق حقیقت و مشوق ترقی کورد بکیزدن، ذات والای داورانه لری
کبی زماننک افلخم عرفا و اعظم ادباسندن تحسین و تربیت بکلر ایدک. بو
امیدمزده عا کف پاشانک دانش بک و رشید پاشانک شفا سی مر حوملر
حقنده کوستر دکلری حمایت خالصه و محبت استرقاب براندا زانادن استدلال
اولمشیدی. نه فائده سی وار که آلتش سنلک بر عمر و رفاهینک نتیجه سی
اولمق اوزره طوبی طقسان صحیفه لک بر مجموعه جک نشرینه موفق اولان
ذات والای عرفان پناهیلری دخی او مجموعه نک مقدمه سنده «نورسنگان»
معرفتی سوز آکلارمزاق و قدر بیلزلک کبی برطاقم سیئات ایلہ اتهام
یوردیکز!

یقیناً و صحیحاً معلوم عالی آصفانه لری اولمق لازم کلیر که ادبیات

عتیقه علیه قیام ایدن یکر میشر، یکر می بشر باشنده چو چو قنرک
سویلدکری بولده یازدقاری شیلردن ماعدا خصومت ایتدکری ادبیات
عتیقه طرزنده دخی هیچ اولمزه مجموعه دولترینه فائق ارلی موجودر؛
بر کره بارقه ظفرله نغمه سحر نظرکاه تدقیق دولترندن کچیرلدیکی حالد
بودای عاجزانه می انصاف سامیلری دخی تسلیم ایدر ظن ایدرم .
هیچ شهیم بوقدر که مجموعه سنیه لنده مثلاً نغمه سحرده اولان

* ۱۲ *

جمله مزه الك زیاده داغ درون اولان و بالاده برنبذه ایما اولتسان بر
مسئله دخی قدمای ادبامز ابله آنلره اقتدا ایدنلرک برفکر، وزنیه، قافیه -
سیله سوبلنجه عقله دکل دینه دخی مخالف اولسه حکمسزدر؛ اعتقادینه
اتباعلریدر . بویایده الك یوک شاعرلر مرک آنارندن یك قدر دلیل کوستر -
یله بیلک قابل ایسه ده تصدیعی زیاده لشدر مکن احترازاً بالکز مجموعه
دولترندن بر مثال ابرادیه اکتفا ایدرم :

« مادام مقامه کوره شخصه کوره در سوز

معناسنی مقرون حقیقت کوره مم هیچ »

یئتی « کلوالناس علی قدر عقولهم » تنبیه جلیلی عادنا تزییف ایدیور!

* ۱۳ *

بوقدر تفصیلاتدن مراد عاجزانه عرفان جبلی و فضائل مکسوبه
دولترینی انکار معناسنه دکل مسلاک عتیقک فنا و عقلا و وجدانا و دیانته
مر دود اولدیغنی و آنک علیهنده بولمغله تحقیر و استخفافه لایق بر خطاده
بولمقدلرینی دلایل معقوله سیله برابر نظر تدقیق سامیلرینه عرض ایتکدر .
اقدامن کبی عرفایه شایان اولان، ملوک اندلسدن حکمک

« الشیخ ان یحوی الهمی یجارب

وشباب رأی القوم عند شبابها . »

قول حكيمانه سنه اتباع ايله ملتك سرور عمری، مدنيتك چراغ عرفانی،
 شرقك اميد اقبالی، استقبالك مدار حیاتی، اولان نورسیدكان بنده زینتی
 طوتدقلری مسلك حقیقته ترغیب ايله « عرفان مجسم » پكنمكه، پدر
 عرفا اولمغی ترجیح ایتك ابدی . بوفیضه استحقاق کوسترن اوستادلرمز
 مزارزه طایزجه سنه مرده پسندلکده دوام ایدر؛ ووقتیله انواع خطیلا
 ندن مرکب سوویلدکلری برقاج ییتی میدانه قویمق ایچون بوکون الی قلم
 طونان نه قدر اصحاب ادب وار ایسه جله سنی تحقیری مقتضای حاله ده
 موافق عدایلر ایسه قوللری دخی او یکریمیشر، یکریمی بشر یاشنده
 چوچوقلر لساندن اوله رق، بین ایدرم که بوندن بویله ولوقافیه سیله وزنیله
 اولسون حزه نامه حکایاتی وغول بیابانی روایاتی دکلهمیه جکز . و جائز
 تنده اولدقجه شوامت مرحومه یه دخی دکلتمامکه چالیشه جغز ! هر حاله
 امر وفرمان حضرت من له الامر کدر .

کال

(ماغوسه دن ۱۲۹۱)

قلاد درا دايج

(نام آلمان غزنه نك مؤسسې موسيو هوښانك وفاي)

قلاد درا دايج غزنه سی فرانسزك شاربوری، انكلیزك پونج وآو-
 ستربالیرك قو قوریقو ! نامنده کی غزنه لری قیلندن برلینده طبع اولنور
 برمزاح غزنه سیدر .

بو غزنه نك مؤسسې اولان (موسیو هوښان) ۱۸۴۸ ده هنوز اکمال
 تحصیل ايله مکتبدن چیقمش؛ ومعیشتنی استحصال ایچون حقیر بر دکان
 آچهرق، صحافله باشلامش؛ اولدیغی حالده تاریخ مذکورده پارسدن وار-
 شووایه قدر بریر ظهوره کلان انقلابات مومی الهک مسلکینجه دخی موجب